

Bild: BUFF

Buladó

Kenza är 11 år och bor med sin pappa och farfar på ön Curaçao. Kenzas mamma är död och i avsaknad av vänner utanför familjen söker Kenza sin historia, sin identitet och sin framtid i spänningsfältet mellan farfaderns spirituella, drömska livssyn och pappans rationella, krassa förhållningssätt till livet och världen.

Buladó är en inblick i en värld och vardag långt ifrån den västeuropeiska medelklassens normer och en ovanlig coming of age-berättelse om en flickas sätt att navigera mot en egen tro och tillförsikt i en manlig vuxenvärld.

Om filmhandledningen

Filmhandledningen till *Buladó* kan användas som utgångspunkt för att jobba vidare med filmen på olika sätt. Det går att jobba med vissa konkreta frågor först, som till exempel historia, geografi och kolonialism, och se filmen som ett illustrerande exempel och avstamp för fördjupande diskussion. Det går också bra att se filmen först och sedan diskutera värdegrundsfrågorna i filmhandledningen utifrån filmupplevelsen, liksom att jobba vidare med mer konkreta ämnen i efterhand och ”koppla loss” dem från filmen. Anpassa övningarna efter dina elevers ålder och kunskaper – du har som pedagog full frihet att göra om övningar och omformulera frågeställningar så att de passar din elevgrupp. Handledningen är en inspiration till dig och är inte tänkt att fungera som ett färdigt studiematerial att sätta i händerna på eleverna. Med den här handledningen kan du även använda klipp ifrån filmen för att ha ett tydligare underlag och stöd för minnet.

Filmen och läroplanen

Att lära sig mer om medier, inklusive rörliga bildmedier, är en viktig punkt i dagens läroplan. Att kunna förstå, tolka och reflektera kring såväl innehåll som mediespråk (både talat/skrivet och bildspråk) är en nödvändig kunskap i vår samtid. Här fungerar film som ett utmärkt verktyg för att se, samtala om och försöka få syn på hur rörliga bildmedier är uppbyggda och vilka medel de använder för att förmedla information och budskap liksom att väcka känslor, tankar och associationer hos den som läser, hör och tittar.

I läroplanen finns också angivet att elever ska få mer kunskap om och inblick i världen i stort. Ett globalt perspektiv och historiska, geografiska och kulturella aspekter är saker som ska lyftas fram, belysas och diskuteras i skolan. Elever ska få kunskap om hur livet och verkligheten ser ut för olika människor på olika platser på jorden. Frågor om religion och livsåskådning, liksom diskussion om vår historia och vår samtid, är kunskaper som skolan har i sitt uppdrag att förmedla. Även sociala frågeställningar och diskussioner om etik och värdegrund ska beredas plats i skolans undervisning. En film kan med stor fördel användas som utgångspunkt både för att söka konkret faktakunskap och för att utveckla filosofiska, sociala, psykologiska och empatiska förmågor.

Handling

Kenza är 11 år och lever i en lite ovanlig familj bestående av henne själv, pappa och farfar. De bor i närheten av en stor soptipp i ett ruralt samhälle på Curaçao. Kenzas mamma har varit död sedan hon var mycket liten, något som det inte pratas så mycket om hemma. Kenzas farfar har levt hela sitt liv på Curaçao och tror på de traditioner av naturväsen, drömmar och magi som präglar kulturen där. Kenzas pappa har däremot levt en del av sitt vuxenliv i Nederländerna och har ett mer rationellt sätt att se på verkligheten. Han arbetar som polis och är därmed också väl medveten om vardagslivets realiteter och faror. Han ogillar att farfadern berättar sagor och pratar om magi med Kenza. Samtidigt har pappan svårt att tala om vissa delar av det som är Kenzas vardag och verklighet, som sorgen efter modern.

 KLIPP 1

Klipp 1
Källa: BUFF

De olika synsätten och Kenzas begynnande tonårsrevolt leder till konflikter mellan Kenza och hennes pappa och mellan hennes pappa och farfar.

Kenza har en stark vilja och personlighet och även i skolan hamnar hon ibland i konflikt och ifrågasätter hur och varför saker ska göras, samt drar inte helt jämnt med klasskamraterna utan hamnar i slagsmål och bråk. Vuxenvärlden signalerar att detta är extra problematiskt för Kenza eftersom hon är flicka och förväntas vara tyst, lydig och tillbakadragen.

Livet fortskrider långsamt och monotont medan farfadern åldras och förbereder sig för att dö, samtidigt som Kenzas behov av uppror mot och frigörelse från sin pappa växer sig allt starkare. Kenza drömmer om att vara vuxen och få mens, och om att sätta sin pappa på plats. Samtidigt intar hon en tydlig barnbarnsroll i sällskap med farfadern och låter sig hänföras av hans berättelser, sånger och magiska ritualer. När farfadern slutligen går bort kan Kenza och hennes pappa, efter häftiga konflikter, försonas och förenas i sorgen och gå vidare mot ett nytt liv, ännu en gång i en ny familjekonstellation.

Filmens form och innehåll

Magisk realism – stil och genrebegrepp

Filmer kan, precis som böcker och annan konst, delas in i olika genrer. Begreppet genre är inte tydligt avgränsat och olika genrer överlappar varandra. I film talar vi exempelvis ofta om drama, skräckfilm, thriller, komedi eller actionfilm, för att ge några exempel. Detta är en sorts grövre klassificering av typen av film, och filmer inom en sådan genre/klassificering innehåller ofta återkommande element som ”präglar” såväl filmens innehåll som uttryck.

Varje genre kan också sägas ha olika stilar. I den aktuella filmen kan framför allt bildspråket, men även en del av det dramaturgiska berättandet, kopplas till en konstnärlig stil som kallas för magisk realism. Magisk realism innebär att ett realistiskt grunddrama (i film, bildkonst, teater eller litteratur) förstärks och förhöjs genom inslag av absurditet, övernaturlighet, drömskildringar, magi och fantasi.

- Titta på [klipp 1](#).

Vad händer i den här scenen? Diskutera i helklass vad som händer ”på riktigt”/i Kenzas verklighet och vad som händer i hennes fantasi. Vad är det för skillnad på fantasi och verklighet? Hur förstår vi – hur visar filmen – att det är fantasi?

- Titta på [klipp 2](#) där Kenza går i affären för att köpa bindor. Hur skiljer sig den här scenen från den förra i bildspråket? Vilka miljöer, färger, saker och ljud visar oss att det är en faktisk, realistisk och vardaglig situation?

- Prata om fantasi och dagdrömmar, utifrån elevernas ålders- och mognadsnivå. Vad är fantasi och dagdrömmar bra för? Vid vilka tillfällen kan de vara mindre bra? Vem bestämmer vad som är ”verkligt” och ”på riktigt” i olika sammanhang? Vad är det för skillnad på dagdrömmar och drömmar på natten?

- Gör en rit- och/eller skrivövning. Låt varje elev individuellt rita en bild av en dröm de haft, på dagen eller på natten, eller en fantasi de ägnar sig åt ibland. Alternativt kan de skriva ned drömmen/fantasin som en kort, beskrivande berättelse, med eller utan illustration.

- Lär er mer om magisk realism genom bildkonsten! Ta fram – eller låt eleverna, om de hör till de äldre åldersgrupperna, söka information – material och exempel på magisk realism i konstvärlden. Konstnärer vars bilder ni kan titta på är till exempel Carel Willink, Frida Kalho, Jared French

KLIPP 2

Klipp 2
Källa: BUFF

och Antonio Donghi. Utöka gärna med mer surrealistiskt präglade målare som Salvador Dalí och René Magritte. Ni kan titta på bildexempel tillsammans och diskutera vad som är magi/surrealism och vad som är realism i bilderna, eller så kan eleverna arbeta i grupper med att göra ett arbete om en konstnär och presentera för klassen med exempel på bilder och fakta om konstnärens liv.

- Om ni har möjlighet att koppla till svensk- och litteraturundervisning: läs en roman i magisk realism, eller ett stycke ur en sådan, eller ha högläsning i klassen, och diskutera eller skriv individuellt något kort om boken och på vilket sätt den är magisk realism. Tips på romaner finns i slutet av handledningen.

Kolonialism och kulturell identitet

Curaçao där Kenza bor är en före detta nederländsk koloni. Det betyder att Nederländerna tidigare haft ekonomisk och politisk makt över landet och människorna som bor där. Som i många tidigare kolonier har detta präglat landet och är en del av dess historia, vilket lämnat spår i såväl språk som samhällssystem, kultur och människors medvetande.

I Kenzas familj är såväl den före detta kolonialmakten, med sin kultur, sitt språk och sina värderingar, som det traditionella, lokala samhällslivet starkt närvarande. Kenzas pappa vill gärna att hon ska tala nederländska, och vänder sig från de lokala magiska ritualer och myter som farfadern traderar vidare till Kenza. Kenza i sin tur upplever sig kväst och begränsad av pappan och tycker sig inte själv ha någon koppling alls till nederländskt språk och levnadssätt.

- Lär er mer om kolonialism. Vilka europeiska länder har varit stora kolonialväldena, och när? När avvecklades olika kolonier? Hur har kolonialmakten präglat dagens samhälle i dessa länder i fråga om till exempel språk,

högtider, sport, musik och så vidare? Har några av dessa kolonialmakter fortfarande starka kopplingar på något sätt med sina forna kolonier, och i så fall vilka? Hur har kolonierna influerat kolonialmakterna tillbaka genom till exempel matkultur, mode, migration och så vidare?

Arbeta i grupper där varje grupp utgår från ett tidigare koloniserat land, till exempel Curaçao, Kongo, Algeriet, Vietnam, Indien eller Sydafrika.

- När inleddes kolonisationen och på vilket sätt? När frigavs/avkoloniserades landet? Vad ville kolonialmakten främst ha av landet? På vilket sätt lever språk och andra kulturella uttryck kvar i landet idag? Vad har landet för geografi, var ligger det, vilka andra länder finns nära? Hur många bor där, vilka språk talas och hur ser ekonomin ut? Vad producerar och exporterar man? Hur ser matkulturen ut, hur låter musiken och vad har man för kläder?

Det går också att vända på övningen och utgå från kolonialmakten och se hur den bredd ut sig under olika tidsepoker, och vad som skilt de olika kolonierna inom samma valde åt. Intressanta länder att då titta på kan vara England/Storbritannien, Belgien, Nederländerna, Frankrike, Spanien, Portugal och Sverige.

Kenza är tvåspråkig och flerkulturell, vilket gäller ganska många barn och unga idag, inte minst i Sverige som under de senaste decennierna haft relativt stor immigration.

- Vilka för- och nackdelar finns det med att prata flera språk och ”tillhöra” flera kulturer? Vad är egentligen kultur? Hur förändras den, på vilka sätt är den gemensam för grupper av människor och på vilka sätt är den individuell/personlig? Varför vill Kenza inte kännas vid det nederländska inflytandet hon får via sin pappa och varför vill hon inte tala nederländska? När Kenza är arg

Bild: BUFF

anklagar hon sin pappa för att vara ”en vit man” och ber honom ”åka tillbaka till Holland”. Vad menar hon med det?

- Prata om vilka kunskaper och resurser som behövs i ett flerkulturellt samhälle. Vad gör en översättare respektive en tolk? Vad sysslar en kulturtolk med och i vilka sammanhang kan de behövas?

Generationer och familjerelationer

Nästan alla barn lever i någon typ av familj, även om den kan se väldigt olika ut. Att bo i generationsboende som Kenza hör inte till vanligheterna i dagens Sverige. Att ha en förälder är däremot ganska vanligt. Andra barn har samkönade föräldrar, tre eller fyra föräldrar, syskon, bonusföräldrar och bonussyskon eller husdjur. Då många i den urbana västerländska medelklassen får barn allt senare är det många barn som tidigt förlorar eller helt saknar äldre släktingar som mor- och farföräldrar, och kontakten med äldre generationer ser sällan ut på samma sätt som för ett par generationer sedan, eller jämfört med i många andra kulturer.

- Diskutera familjebegreppet. Vilka kan räknas till en familj? Är det bara dem man bor med eller kan andra också ingå? Kan man ha flera familjer? Är husdjur alltid en del av familjen, varför/varför inte? Vem kommer vara er ”förstafamilj” när ni blir vuxna och kanske bor med en partner eller har egna barn? Om eleverna är lite yngre kan detta gärna göras i helklass, eventuellt kombinerat med en rit- och/eller skrivövning där varje elev enskilt kan berätta om och presentera sin familj. Övningen kan också göras i form av en filmövning om ni har möjlighet att använda filmkamera/platta/telefon för att filma. Då kan barnen filma sin familj och klippa ihop till en liten presentationsfilm.

- För äldre elever kan en reflekterande skrivövning på temat vara lämplig. Är familj och ”blodsband” nödvändigtvis samma sak? När är det så och när är det inte så? Hur ser familjer olika ut i olika kulturer som ni känner till, och under olika historiska perioder som ni läst om? Hur önskar ni att er egen familj kommer att se ut i framtiden? På vilka sätt skiljer sig relationen mellan medlemmarna i en (ursprungs)familj jämfört med relationer man väljer själv, som vänner och partners?

- Reflektera kring åldrande och människans relation till sin omvärld – både den fysiska och den sociala – under livets gång. Vilka saker tror ni är positivt respektive negativt med att åldras? Har åldrandet förändrats under de senaste 50–100 åren, tror ni, och i så fall på vilka sätt? Vad har det för betydelse för äldre generationer att samhället och dess villkor och förutsättningar förändras så snabbt nuförtiden i och med ständiga tekniska framsteg, en hastig digitalisering och automatisering av massor av tjänster och aktiviteter i det dagliga livet?

- Diskutera vad äldre generationer kan bidra med i form av kunskap och erfarenhet i ett samhälle som är så olikt det de själva växte upp i. Vilka typer av kunskaper och erfarenheter är inte kopplade alls till tid, trender och teknologi?

- För äldre elever kan en skrivövning göras där eleverna reflekterar kring vilka effekter det har på samhället på olika plan att vår befolkning blir allt äldre (fler som lever väldigt länge) och att ”den unga tiden” har sträckts ut till att omfatta i stort sett 15–55 år. Blir man ”mogen”, ”vuxen” respektive ”gammal” vid olika ålder i olika sammanhang? Hur ser de sammanhangen ut och vad är det som påverkar hur vi uppfattar ålder?

Klipp 3
Källa: BUFF

- Titta på [klipp 3](#) där Kenza och hennes pappa försonas. Gör en skrivövning individuellt där ni reflekterar kring konflikter och försoning inom familjen. Ni kan skriva ett brev från Kenza till pappa, eller från pappa till Kenza, där ni uttrycker vad personen känt och vad den mer skulle vilja säga till den andra utöver det som sker i scenen. Eller så kan ni beskriva en egen situation eller egna tankar kring hur det är att bråka med en förälder eller ett syskon, och hur man bäst löser konflikten.

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Läs

Romaner inom magisk realism

För mellanstadiet:

Agnes Cecilia av Maria Gripe

Harry Potter och de vises sten av J.K. Rowling

Häxan och lejonet av C.S. Lewis

Alice i underlandet av Lewis Carroll

Magdalena och jordfolket av Gertrud Malmberg

Det osynliga folket av Mariana Stjerna

Den hemliga trädgården av Frances Hodgson Burnett

För åk 7:

Andarnas hus av Isabel Allende

Hundra år av ensamhet av Gabriel García Márquez

Aprilhäxan av Majgull Axelsson

Låt den rätte komma in av John Ajvide Lindqvist
Boken är också filmatiserad av Tomas Alfredson.
Läs filmen [handledning](#).

Lilla stjärna av John Ajvide Lindqvist

Juloratoriet av Göran Tunström

En spökhistoria vid jul av Charles Dickens

Pojkarna av Jessica Schiefauer
Boken är också filmatiserad av Alexandra-Therese Keining.
Läs filmens [handledning](#).

Se

A Colony, coming of age-drama i regi av Geneviève Dulude-De Celles, Kanada, 2018
Läs filmens [handledning](#).

Little Wing, ungdomsfilm om identitetssökande och familj i regi av Selma Vilhunen, Finland, 2017
Läs filmens [handledning](#).

Polleke, barnfilm om föräldrarelationer och att leva i familj i regi av Ineke Houtman, Nederländerna, 2003
Läs filmens [handledning](#).

Länkar

SO-rummet – Resurs för att jobba med [kolonialism](#) inom SO-ämnet

Film och filmhandledningsmaterial om [kolonialismen](#)

UR Access – program om [kolonialismen](#)

PRODUKTIONUPPGIFTER

Antillerna/Nederländerna, 2020

Regi: Eché Janga

Manus: Esther Duysker & Eché Janga

Producenter: Koji Nelissen, Derk-Jan Warrink, Marina Blok m fl

Foto: Gregg Telussa

Klippning: Pelle Asselbergs

Musik: Christiaan Verbeek

I rollerna:

Kenza - Tiara Richards

Pappa Weljo - Felix de Rooy

Farfar Ouira - Everon Jackson Hooi

Sara - Vanessa Abad

REDAKTION

Text: MK Cornelius

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska Filminstitutet, december 2022

KONTAKT

filmiskolan@filminstitutet.se
filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.
filminstitutet.se/skolbio